

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः । विश्वे देवाः । त्रिष्टुप् ।

आ वो वाहिष्ठो वहतु स्तवध्यै रथो वाजा ऋभुक्षणो अमृक्तः ।

अभि त्रिपृष्ठैः सर्वनेषु सोमैर्मदे सुशिप्रा महभिः पृणध्वम् ॥ ७.०३७.०१

वाहिष्ठाः- अतिशयेन वोढारः । वाजाः- गतिशीलाः । ऋभुक्षणः- उरुभासमाना ऋभवश्चित्किरणाः ।

वः- युष्माकम् । रथः । अमृक्तः- अहिंसितः । स्तवध्यै- स्तोतुं युष्मान् । आ वहतु- अत्र प्रापयतु ।

त्रिपृष्ठैः- भूर्भुवःसुवमयैः । सोमैः- रसैः । सर्वनेषु- सम्भजनेषु । मदे- हर्षे निमित्ते सति । सुशिप्राः-

शोभननासिकोपलक्षितशोभनप्राणाः । महभिः- महद्भिः । अभि पृणध्वम्- अभिपूरयत ॥१॥

यूयं ह रत्नं मघवत्सु धत्थ स्वर्दशं ऋभुक्षणो अमृक्तम् ।

सं यज्ञेषु स्वधावन्तः पिबध्वं वि नो राधांसि मतिभिर्दयध्वम् ॥ ७.०३७.०२

स्वर्दशः- स्वर्गद्रष्टारः । ऋभुक्षणः- ऋभवः । यूयम् । मघवत्सु- हव्यवत्सु । अमृक्तम्- अहिंसितम् ।

रत्नम् । धत्थ- धारयथ । यज्ञेषु- दानेषु । पूजासु । सङ्गतिकरणेषु । स्वधावन्तः- आत्मवन्तः । सम्-

सम्यक् । पिबध्वम्- अनुभवत । मतिभिः । नः- अस्मभ्यम् । राधांसि- संसिद्धीः । वि- विशेषेण ।

दयध्वम्- दत्त ॥२॥

उवोचिथ हि मघवन्देष्णं महो अर्भस्य वसुनो विभागे ।

उभा ते पूर्णा वसुना गभस्ती न सूनृता नि यमते वसव्या ॥ ७.०३७.०३

मघवन्- इन्द्र । महः- महतः । अर्भस्य- अल्पस्य । वसुनः- धनस्य । विभागे । हि- खलु । देष्णम्-

दातव्यम् । उवोचिथ- सेवसे । ते- तव । गभस्ती- बाहू । उभा- उभौ । वसुना- धनेन । पूर्णा-

पूर्णौ । वसव्या- सम्पत्पूर्णा । सूनृता- प्रियहितवाणी वाक् । न नि यमते- त्वद्बाहू न नियच्छति ॥३॥

त्वमिन्द्र स्वयंशा ऋभुक्षा वाजो न साधुरस्तमेष्यका ।

वयं नु ते दाश्वांसः स्याम ब्रह्म कृण्वन्तो हरिवो वसिष्ठाः ॥ ७.०३७.०४

हरिवः- प्राणाश्वसम्पन्न । इन्द्र । त्वम् । स्वयशाः- असहायकीर्तिः । ऋभुक्षाः- ऋभूणां निवासकः ।
ऋभवोऽस्मिन् क्षियन्ति वसन्तीति ऋभुक्षाः । वाजः- गतिशीलः । न- सम्प्रति भवसि । साधुः ।
ऋक्वा- स्तोतुः । अस्तम्- सद्म । एषि- आगच्छसि । वयम् । ब्रह्म- मन्त्रमुपासनं वा । कृण्वन्तः-
कुर्वन्तः । वसिष्ठाः- अतिशयेन चित्तवृत्तिस्तम्भकराः । नु- क्षिप्रम् । ते- तव । दाश्वांसः- दातारः ।
स्याम- भवेम ॥४॥

सनितासि प्रवतौ दाशुषे चिद्याभिर्विवेषो हर्यश्च धीभिः ।

ववन्मा नु ते युज्याभिरूती कदा न इन्द्र राय आ दशस्येः ॥ ७.०३७.०५

याभिः । धीभिः । हर्यश्च- प्राणाश्व । विवेषः- व्याप्नोषि । ताभिः । दाशुषे- दात्रे । प्रवतः- प्रवणस्य ।
सनिता- दाता । असि- भवसि । ते- तव । युज्याभिः- योगयुक्ताभिः । ऊती- रक्षाभिः । नु- क्षिप्रम् ।
ववन्म- त्वां सम्भजेम । कदा । नः- अस्मभ्यम् । इन्द्र । रायः- सम्पदः । दशस्येः- प्रयच्छेः ॥५॥

वासयसीव वेधसस्त्वं नः कदा न इन्द्र वचसो बुबोधः ।

अस्तं तात्या धिया रयिं सुवीरं पृक्षो नो अर्वा न्युहीत वाजी ॥ ७.०३७.०६

वेधसः- मेधाविनः । वासयसीव- निवासयसीव । त्वम् । नः- अस्माकम् । इन्द्र । वचसः- मन्त्रान् ।
बुबोधः- अवगच्छसि । तात्या- सन्ततया । धिया- बुद्ध्या । नः- अस्माकम् । अस्तम्- गृहं प्रति ।
रयिम्- दानयोग्यधनम् । सुवीरम्- शोभनवीर्यसम्पन्नम् । पृक्षः- अन्नम् । वाजी- गतिशीलः । अर्वा-
तव प्राणतुरगः । न्युहीत- निवहेत् ॥६॥

अभि यं देवी निर्वृतिश्चिदीशे नक्षन्त इन्द्र शरदः सुपृक्षः ।

उप त्रिबन्धुर्जरदष्टिमेत्यस्ववेशं यं कृण्वन्त मर्ताः ॥ ७.०३७.०७

यम् । देवी- द्योतनशीला । निर्वृतिः- पृथिवी । चित्- अपि । ईशे- ईशानकर्मणि निमित्ते सति ।
अभिव्याप्नोति । यमिन्द्रम् । सुपृक्षः- शोभनान्नयुक्ताः । शरदः । नक्षन्ते- व्याप्नुवन्ति । सः । त्रिबन्धुः-

त्रिलोकबन्धुरिन्द्रः। जरदष्टिम्- स्तोत्रानुभवम्। एति- गच्छति। यम्। मर्ताः- मर्त्याः।
अस्ववेशम्- स्वकीये स्थानेनुपविशन्तं यजमानानां स्थानमागच्छन्तमिति भावः। कृणवन्त-
अकुर्वन् ॥७॥

आ नो राधांसि सवितः स्तवध्या आ रायौ यन्तु पर्वतस्य रातौ।

सदा नो दिव्यः पायुः सिषक्तु यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ७.०३७.०८

सवितः- प्रेरक सूर्य। स्तवध्या- स्तोतुम्। पर्वतस्य रातौ- मेघस्य वृष्टिदाने निमित्ते। राधांसि-
संसिद्धयः। रायः- दानयोग्यसम्पदः। नः- अस्मान् प्रति। आ यन्तु- आगच्छन्तु। सदा- सततम्।
नः- अस्मान्। दिव्यः। पायुः- पालक इन्द्रः। सिषक्तु- सेवताम्। यूयं पात स्वस्तिभिः सदा
नः ॥८॥